

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ԳՈՐԻՍԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ
ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ
ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑ

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԹԵՄԱ

Դասի արդյունավետության բարձրացման
ուղիները տարրական դասարաններում

ԱՌԱՐԿԱ

Դասվար (Մայրենի, Մաթեմատիկա)

ՀԵՂԻՆԱԿ

Հարությունյան Մերրի Ալեքսանի

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ
ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆ

Քարաշենի միջնակարգ դպրոց <<ՊՈԱԿ>>

Աշխատանքը թույլատրված է պաշտպանության

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԳԻՏ. ՂԵԿԱՎԱՐ՝ Ն. Ռ. Բաղդադյույան, ԳՊՀ դասախոս

ԳՈՐԻՍ 2023

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ.....3

ԴԱՍԻ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐՁՐԱՑՄԱՆ ՈՒՂԻՆԵՐԸ ՏԱՐՐԱԿԱՆ
ԴԱՍԱՐԱՆՆԵՐՈՒՄ.....4

ՏՀՏ-ՆԵՐԻ ԿԻՐԱՌՈՒՄԸ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐՁՐԱՑՄԱՆ
ՄԻՋՈՑ..... 8

ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՆԵՐԻ ԴԵՐԸ ԴԱՍԱԳՈՐԾԸՆԹԱՑՈՒՄ. 16

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ.....21

ՕԳՏԱԳՈՐԾԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ.....22

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Ժամանակակից հանրակրթական դպրոցում կիրառվում է ուսուցման դաս-դասարանային համակարգը, որի կենտրոնական, որոշիչ տարրը դասն է: Դասը որոշում է աշակերտի առօրյան, նրա հոգեբանական վիճակը, զարգացումը: Դասի կազմակերպումը պետք է դիտել որպես պետական, մանկավարժական միջոցառում: Դասն ուսուցման գործընթացի կազմակերպման հիմնական ձևն է: Դասի կազմակերպումն և իրականացումն բարդ գործընթաց է: Ուստի արդի մանկավարժության գերխնդիրներից մեկը դասի արդյունավետության բարձրացման նոր եղանակների որոնումն է: Բնականաբար, այդ խնդրի լուծումը երկարատև գործընթաց է, որին ձեռնամուխ է եղել համաշխարհային մանկավարժությունը:

Ուստի **թեմայի արդիականությունը** պայմանավորված է այսօրվա կրթական պահանջներով, որոնք ենթադրում են կրթական նոր միջավայրերի ստեղծում՝ ուսուցման, նորարարական տեխնոլոգիաների օգտագործմամբ: Արդի մանկավարժության գերխնդիրներից մեկն ուսուցման ակտիվացման և արդյունավետության բարձրացման նոր եղանակների որոնումն է:

Հետազոտական աշխատանքի նպատակն է՝ բացահայտել ժամանակակից դասի տեսական հիմունքները, ստեղծել նախադրյալներ՝ յուրացնելու այն գործնական կարողություններն ու հմտությունները, որոնք անհրաժեշտ են ժամանակակից դպրոցի աշակերտների արդյունավետ ուսուցման և դաստիարակության համար, բացահայտելու դասի արդյունավետության բարձրացման ուղիները տարրական դասարաններում:

Նպատակից ելնելով՝ առաջադրվել են հետևյալ խնդիրները.

- ուսումնասիրել թեմայի վերաբերյալ գիտական գրականություն,
- ժամանակակից դասի կատարելագործման ուղիների որոնում,
- ուսուցչի և աշակերտների համատեղ գործունեության նախապատրաստման, իրականացման և արդյունքների վերլուծության փուլերի ուսումնասիրություն,
- դիդակտիկական նոր համակարգերի ուսումնասիրությունը և կիրառումը դասագործընթացում,

- ուսուցման ավանդական և ժամանակակից մեթոդների ուսումնասիրություն և կիրառում դասագործընթացում:

Դասի արդյունավետության բարձրացմանը միտված հետազոտական աշխատանքի արդյունքները գործնականում օգտակար կլինեն դասավանդողներին, մանկավարժական բուհում սովորող ուսանողներին:

Աշխատանքի ծավալը կազմում է 22 համակարգչային էջ:

ԴԱՍԻ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐՁՐԱՑՄԱՆ ՈՒՂԻՆԵՐԸ ՏԱՐՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱՐԱՆՆԵՐՈՒՄ

Այսօր ձևավորվել են մի շարք մոտեցումներ, որոնք կարող են անվանել անձին ուղղված, զարգացնող ուսուցման տեխնոլոգիաներ: Ժամանակակից մանկավարժությանն այսօր հայտնի են ուսուցման մի շարք տեխնոլոգիաներ, որոնց թվին են պատկանում Լ.Վ. Չանկովի տարրական դպրոցի դիդակտիկ համակարգի, Լ.Բ. Էլկոնինի և Վ.Վ. Դավիդովի զարգացնող ուսուցման, Ջ. Քերոլի և Բ. Բլումի գիտելիքների լրիվ յուրացման տեխնոլոգիաները, Շ. Ամոնաշվիլու՝ տարրական դպրոցի աշակերտների զարգացման համագործակցային սկզբունքը և այլն: Կանգ կառնենք Ջ. Քերոլի և Բ. Բլումի գիտելիքների լրիվ յուրացման տեխնոլոգիայի վրա, քանի որ, ըստ մեզ, այն ավելի է համապատասխանում մեր առջև դրված խնդրի լուծմանը:

Ըստ Բենջամին Բլումի տաքսոնոմիայի /համակարգի՝ ուսուցման գործընթացին հատուկ է հիմնական աստիճան՝ գիտելիք, իմաստավորում, կիրառում, վերլուծություն, համադրում, կշռադատում կամ գնահատում: Ուսուցման ողջ համակարգը Բլումը պատկերավոր կերպով համեմատում է սար մագլցելու հետ, կամ աստիճանների, որոնցով բարձրանում է սովորողն ուսման ընթացքում: Ուսուցման առաջին աստիճանը Բլումը համարում է մտապահումը, որը նմանեցնում է գիտելիքների «սարի ստորոտին», իսկ գնահատումը, որոշումների կայացումը՝ «զագաթին» կամ այն վերջնական հարթակին, որին հասնում է սովորողն ուսման

ընթացքում¹: Համացանցը կրում է հսկայական ներուժ կրթական ծառայությունների համար (էլեկտրոնային փոստ, որոնման համակարգեր, էլեկտրոնային կոնֆերանսներ) և դառնում է ժամանակակից կրթության անբաժանելի մասը:² Ցանցից ստանալով կրթական նշանակություն ունեցող տեղեկատվություն՝ աշակերտները ձեռք են բերում հմտություններ. նպատակային կերպով գտնել տեղեկատվություն և համակարգել այն ըստ տրված չափանիշների, տեսնել տեղեկատվությունը որպես ամբողջություն, և ոչ թե բեկորներով, կարևորել տեղեկատվական հաղորդագրության մեջ հիմնականը:

Շատ կարևոր էլեկտրոնային կրթական ռեսուրս է ուսուցչի կայքը: Կայքի նպատակն է ստեղծել տեղեկատվական հարթակ աշակերտների և նրանց ծնողների համար, որը տեղեկատվություն է տրամադրում աշակերտներին և ծնողներին, աջակցում է ուսումնական գործընթացին և ապահովում է փոխգործակցություն ուսուցչի, սովորողների և ծնողների միջև: Դասավանդումն ուսուցչի փորձի և գործնական աշխատանքի ընթացքում կուտակած իմաստության զուգակցման արվեստն է: Ուսուցչից պահանջվում է լավագույն մեթոդների օգնությամբ աշակերտներին զինել տարրական հմտություններով ու զիտելիքներով: Այլևս բավարար չէ երեխաների նկատմամբ ուսուցչի ջերմ ու սիրառատ վերաբերմունքը, ոչ էլ սոսկ ըմբռնման, անձնական նախընտրության կամ ավանդական մտածելակերպի հիման վրա դասավանդման որևէ մեթոդի կիրառման հիմնավորումը: Ժամանակակից ուսուցիչները պետք է կիրառեն դասավանդման այնպիսի մեթոդներ, որոնց արդյունավետության մեջ համոզվել են գործնականում: Խիստ կարևոր է, որ ուսումնառության ընթացքում բոլոր ուսուցիչներն օգնեն աշակերտներին, սակայն այդ օգնությունը չպետք է դառնա միանձնյա ղեկավարում կամ սոսկ վերահսկում¹⁶: Ժամանակակից մանկավարժական նոր մոտեցումների հիմքում դրվում են

¹ Ս. Վարդումյան, Ա. Հովհաննիսյան, Գ. Վարելլա, Ժամանակակից մանկավարժական մոտեցումներ. Մասնագիտական կրթություն և մասնագիտական զարգացում: Ձեռնարկ մանկավարժների և կրթության կազմակերպիչների համար, Երևան: Նոյյան Տապան, 2005:

² Глазков, В.В. Компьютерное моделирование в обучении / В.В. Глазков, С.В. Грызлов // Материалы научно-практической конференции «Информационные технологии в образовании». - Саранск: МРИО, 2004. -С. 59-63.

դասավանդման աշակերտակենտրոն, փոխգործուն, համագործակցային համակարգեր:

Դպրոցական ծրագրերի ոչ մի առարկա այնքան հարցեր չի առաջացնում, որքան մայրենին, ի՛նչ դասավանդել, ի՛նչ ծավալով, ինչ նպատակներ դնել ուսուցչի և աշակերտի առջև, ինչպե՞ս հետաքրքրություն սերմանել մայրենիի ուսումնասիրության նկատմամբ, ինչպես գրագետ դարձնել երեխային, որ նա կարողանա ճիշտ արտահայտել իր մտքերը թե՛ բանավոր, թե՛ գրավոր:

Ուսուցման մասին խոսելիս անհրաժեշտ է հաշվի առնել հայեցակարգային մի շարք հարցեր

- Ինչ սովորեցնել,
- Ինչպես սովորեցնել,
- Երբ սովորեցնել,
- Ինչու հենց այդ ժամանակ, հենց այդպես և ոչ մեկ այլ կերպ սովորեցնել:

Ինչ սովորեցնել խնդրի պատասխանը մայրենիի ուսուցման բովանդակությունն է, որը որոշվում է պետության կողմից հաստատված ծրագրով և դրա հիման վրա ստեղծված դասագրքերով: Ինչպես սովորեցնել խնդիրը լուծելու համար դիտարկվում են ինչպես մանկավարժության մեջ ընդունված ուսուցման ընդհանուր՝ ավանդական մեթոդները, եղանակները, հնարները, վարժությունների համակարգերը, որոնց հիման վրա մշակված են այդ մեթոդների կիրառման ուղիներ, այնպես էլ ժամանակակից մեթոդական այն հնարները, մոտեցումները, որոնք այսօր մտել են դպրոց և հաջողությամբ կիրառվում են ուսումնական գործընթացում: Ինչպե՞ս սովորեցնել խնդիրը արդյունավետ լուծելու համար չափազանց կարևոր է հաշվի առնել սովորողների՝ աշակերտական նպատակները: Երբ սովորեցնելու խնդիրը ևս կարևոր է: Այն առաջին հերթին պայմանավորած է սովորողների տարիքային առանձնահատկություններով: Հիշողության, ընկալման, ուշադրության, մտածողության, երևակայության, զգացմունքների, կամքի զարգացման մակարդակների բնութագրիչները կարևոր դեր ունեն ուսումնական նյութի՝ ըստ տարիքային փուլերի բաշխման գործընթացում:

Ինչու այդպես և ոչ մեկ այլ կերպ սովորեցնելը կարևորվում է, որովհետև ուսուցման գործընթացում յուրաքանչյուր մանկավարժ պետք է գիտակցորեն

կատարի իր քայլերը՝ համոզված, որ ինքը ճիշտ ուղու վրա է: Ենթադրվում է, որ դրա համար նա ոչ միայն պետք է քաջատեղյակ լինի առարկայի դասավանդման մեթոդիկայի բոլոր նրբություններին, այլև համեմատի, հակադրի այն մեթոդները, որոնք առաջադրվում են իրեն, կամ ինքն է ընտրում իր համար, հասկանա իր կատարած յուրաքանչյուր քայլի նպատակահարմարությունը և համոզված լինի իր յուրաքանչյուր քայլի արդյունավետության, դրա գիտականորեն հիմնավորվածության մեջ:³ Այդ հիմնավորվածությունն ուսուցչին վստահություն է ներշնչում և համոզմունք է ձևավորում իր գործողությունների ճշմարտացիության հարցում, և եթե ինչ-որ բան չի ստացվում, պետք է գնալ դեպի սեփական աշխատանքը, դեպի ընտրված մեթոդներն ու միջոցները ու մտածել:

Տարրական դպրոցում մայրենիի ուսումնասիրությունն իրականացվում է գործնականորեն և ունի գրավոր ու բանավոր գրագետ խոսք կառուցելու, հասկանալով կարդալու և այն այլ առարկաներից գիտելիքներ ձեռք բերելու համար երեխաների կողմից որպես բանալի օգտագործելու նկրտում: Չնայած մայրենիի ուսումնասիրման գործնական բնույթին՝ տարրական դասարաններում լեզվական գիտելիքների յուրացումը պետք է իրականացվի՝ հաշվի առնելով առարկայի առանձնահատկությունները: Օրինակ՝ հայոց լեզվի քերականության ուսումնասիրման ժամանակ առարկայի առանձնահատկությունները պահանջում են Մայրենիի տարրական ուսուցման մեթոդիկա, նաև քերականական որոշ իրողությունների մասին մատչելի տեսական գիտելիքների յուրացում: Մայրենիի տարրական դասընթացի խնդիրը կրտսեր դպրոցականների լեզվամտածողության և տրամաբանության, մտածելակերպի, ուսումնասիրության և համագործակցային տարրական կարողությունների, պարզ ունակությունների ձևավորումն է, ազգային և համամարդկային արժեքների ձեռքբերումը: Այսպիսով, մայրենիի տարրական դասընթացի ուսումնասիրման գործընթացը ենթադրում է երեք փոխշաղկապված խնդիրների լուծում՝

1. ուսումնական
2. դաստիարակչական
3. զարգացնող:

³ Չ. Գյուլամիրյան, Մայրենիի տարրական ուսուցման մեթոդիկա, Զանգակ հրատարակչություն, Երևան 2015:

Մրանց միասնության շնորհիվ լուծվում են կրտսեր դպրոցականների անձի բազմակողմանի զարգացման, ազգային և համամարդկային արժեքների ձեռքբերման, հայեցի հոգեկերտվածքի ձևավորման խնդիրները: Մայրենիի տարրական դասընթացի ուսումնասիրումն իրականացվում է հիմնականում ճանաչողական-կիրառական արժեք ունեցող նյութերի, գեղարվեստական ստեղծագործությունների ընթերցման ճանապարհով: Ցանկացած հնարավորության դեպքում անհրաժեշտ է դասարան բերել մանկական գրքեր և երեխաների ուշադրությունը սևեռել դրանց վրա: Դրանք կարող են լինել ուսումնասիրվող ստեղծագործության գրքեր կամ միևնույն հեղինակի այլ ստեղծագործություններ, ինչպես նաև թեմային վերաբերող գրքեր այլ հեղինակներից:

ՏՀՏ-ՆԵՐԻ ԿԻՐԱՌՈՒՄԸ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐՁՐԱՑՄԱՆ ՄԻՋՈՑ

Տեղեկատվական տեխնոլոգիաները թույլ են տալիս ոչ միայն օգտագործել էլեկտրոնային դասագրքեր, կրկնուսույցներ, էլեկտրոնային լաբորատոր սեմինարներ, այլ նաև օգտագործել ինտերնետային ռեսուրսներ: Համացանցի հիմնական կրթական արժեքը աշակերտների ինտելեկտուալ հմտությունների զարգացման համար տեղեկատվական հսկայական ռեսուրսն է: Այնուամենայնիվ, պետք է հիշել, որ կրթական գործընթացում արդյունավետ օգտագործման ծրագրային գործիքները պետք է համապատասխանեն հիմնական դասընթացին, ունենան տեսանելիության բարձր աստիճան, օգտագործման հեշտություն, նպաստեն հանրակրթական և ընդհանուր կրթության ձևավորմանը: Փորձարարական հմտություններ, գիտելիքների ընդհանրացում և խորացում: Ավելի մանրամասն կանդրադառնամ ուսումնական գործընթաց ՏՀՏ-ի ներդրման ձևերին:

Տեղեկատվական նոր տեխնոլոգիաների կիրառումը կարող է զգալիորեն մեծացնել երեխաների հետաքրքրությունը սովորելու նկատմամբ, հետևաբար՝ բարելավել աշակերտների գիտելիքների որակը: Ես կարծում եմ, որ ՏՀՏ-ի կիրառման ազդեցությունը մեծապես կախված է ուսուցչի՝ նոր գիտելիքների ըմբռնելու ցանկությունից և այդ նոր հնարավորություններն օգտագործելու կարողությունից: ՏՀՏ-ի կիրառումը դասավանդման պրակտիկայում

հնարավորություն է տալիս ինքնագարգանալու: Ժամանակակից տեղեկատվական հասարակության մեջ ուսուցչի նպատակն է ուսուցման գործընթացում ներդնել ժամանակակից տեխնիկական միջոցներ: Ուսուցչի խնդիրն է ժամանակին համընթաց քայլել: Ուսուցիչը այն մարդն է, ով ոչ միայն սովորեցնում է ուրիշներին, այլև ինքն է սովորում ամբողջ կյանքում: Շատ կարևոր է տեղում կանգ չառնելը, նոր նպատակներ դնելը և դրանց հասնելու ձգտելը. սա և՛ աշակերտի, և՛ ուսուցչի անհատականության զարգացման հիմնական մեխանիզմն է:

Ժամանակակից մանկավարժությունը գնալով ավելի է օգտագործում ժամանակակից համակարգչային տեխնոլոգիաների և դասավանդման մեթոդների կիրառմանը: Մոցիումշակութային ուսուցման տեսությունը ձևավորում է դիալեկտիկական փոխազդեցություն մարդկային մտածողության զարգացման և ժամանակակից աշխարհի գյուտերի միջև: Նոր տեխնոլոգիաները փոխակերպում են մեր մտածողությունը, մշակույթը, դրանք անբաժանելի են բարձր հոգեբանական կառույցներից և ազդում են աշակերտների հոգեբանական զարգացման վրա: Վիզուալիզացիան կարծում էր, որ ժամանակակից տեխնոլոգիայի գործիքները, ինչպիսիք են գրաֆիկները, դիագրամները, արտացոլում են մարդկանց մշակութային արժեքները, ազդում մարդկային ճանաչողության զարգացման վրա և, իր հերթին, նույնպես փոխվում են դրանց մշտական օգտագործման շնորհիվ: Խոսելով մասնավորապես զանգվածային լրատվության և հաղորդակցության մասին՝ ՄաքԼուհանը պնդում էր, որ նոր տեխնոլոգիաները կամ դրանց կիրառման եղանակները, գործում են նաև որպես ազդեցության այդպիսի գործիքներ: Նոր մոդելների և տեխնիկական հնարավորությունների ներդրումը մեր կյանք ձևավորում է հասարակության մեջ մարդկանց փոխգործակցության հմտությունները:

Այսօր աշակերտներից շատերի մոտ մարել է հետաքրքրությունը ուսման նկատմամբ, նրանցից շատերի համար դպրոց գալն ու դաս սովորելը դարձել է անհետաքրքիր: Մի՞թե ժամանակակից սերնդին չի հետաքրքրում նորը, գիտելիքի ձեռքբերումը, այսօրվա գիտատեխնիկական առաջընթացը: Իհարկե, դա այդպես չէ: Հետևելով նրանց՝ նկատում ենք, որ նրանցից շատերը մեծ հետաքրքրությամբ են ուսումնասիրում բջջային հեռախոսների նոր հնարավորություններն ու շատ արագ էլ յուրացնում այն: Նրանցից յուրաքանչյուրն ուրախանում է իր կամ իր ընկերոջ

ընտանիքում ձեռք բերված յուրաքանչյուր համակարգչի համար: Շատերն են տիրապետում Word, Excel, PowerPointև այլ ծրագրերի, բայց կան նաև այնպիսիք, ովքեր համակարգիչը օգտագործում են միայն խաղերի ու այլ ժամանցային (վնասակար, զոմբիացնող) հետաքրքրությունների համար: Աշխարհի տարբեր երկրներում երեխաները հեռուստացույցի կամ համակարգչի (համացանցի) առջև ծախսում են օրական միջին հաշվով 3-4, իսկ որոշ դեպքերում՝ 7- 10 ժամ: Թե՛ հեռուստատեսությունը և թե՛ համակարգիչները մեծ ազդեցություն են թողնում երեխայի զարգացման և վարքի ձևավորման վրա : Տեղեկատվական տեխնոլոգիաները սկսեցին ակտիվորեն զարգանալ 1960-ական թվականներից՝ առաջին տեղեկատվական համակարգերի (IS) առաջացմանը և զարգացմանը զուգընթաց: Ժամանակակից ՏՀՏ-ների հիմնական առանձնահատկություններն են՝

- Համակարգիչների լայն սպառում և անհրաժեշտ տեղեկատվության տրամադրում,

- Թվային տեխնոլոգիաների միջոցով տեղեկատվության փոխանցում: Տեղեկատվական տեխնոլոգիաները ներառում են այն բոլոր ռեսուրսները, որոնք անհրաժեշտ են ինֆորմացիայի կառավարման համար, որոնցից են հատկապես համակարգիչները, ծրագրերը և ցանցերը, որոնք անհրաժեշտ են տեղեկատվություն ստեղծելու, պահելու, կառավարելու, փոխանցելու և ստանալու համար: Տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարող են խմբավորվել հետևյալ կերպ.
• Տեխնիկական միջոցներ,

- Հաղորդակցման գործիքներ,
- Կազմակերպչական-մեթոդական աջակցություն,
- Ստանդարտացում:

21-րդ դարը համակարգիչների, տեղեկատվական, հաղորդակցական ու խաղային տեխնոլոգիաների սրընթաց զարգացման ժամանակաշրջան է: Այսօր արդեն ՏՀՏ-ները գործածվում են կյանքի տարբեր ոլորտներում՝ ազդելով մարդկանց ֆիզիկական, հոգեբանական, հոգևոր գործընթացների վրա: Անառարկելի է, որ համակարգչային տեխնոլոգիաների զարգացմանը, խաղային ծրագրերի շուկայի ընդլայնմանը զուգահեռ՝ մեծանում է այն պատանիների ու երեխաների թիվը, որոնք տարված են համակարգչով ու համակարգչային խաղերով: Այնուամենայնիվ,

երեխաների զարգացման, սոցիալականացման վրա համակարգչի ազդեցության մասին այս ոլորտը ուսումնասիրող գիտնականների կարծիքը միանշանակ չէ, ավելին՝ հակասական է: Գիտնականների մի մասը պնդում է, որ համակարգիչն օգտակար է, մյուս մասը հերքում է այդ տեսակետը, երրորդ խումբն էլ պնդում է, որ դրա օգտակարությունը կախված է նրանից, թե ինչ նպատակով և ում ձեռքում է գտնվում այն : Համակարգիչները և համակարգիչներ հետ սերտ կապ ունեցող համացանցը արագությամբ ժողովրդին հաղորդում են նորություններ, տեղեկություններ տալիս քաղաքական, ռազմական, հասարակական, գիտական, արվեստի և այլ ոլորտներին վերաբերվող իրադարձությունների մասին: Այդ ամենից զատ այդ իրադարձություններն ու դեպքերը ճիշտ մեկնաբանելու միջոցով համակարգիչներն ու համացանցը կարող են առաջնորդել ժողովրդի մտքերը և հանգեցնել նրանց դրական որոշումների: Դրանք կարող են ծառայել ժողովրդի հոգևոր և մշակութային աճին և օգնել նրանց հոգևոր զարգացմանը: Սա ՏՀՏ-ների դրական կողմն է: Մյուս կողմում ՏՏ-ների բացասական ազդեցությունն է: ՏՀՏ-ները կարող են նաև չափազանց վտանգավոր լինել: Վերջիններս մեծ ազդեցություն են թողնում կրտսեր դպրոցականի դաստիարակության և աշխարհաճանաչողության վրա: Զգալիորեն փոխվում են նաև նրա սիրելի զբաղմունքները, նրա սիրելի հերոսներն ու, թերևս, սկզբունքները: Այսպիսով, մարդիկ փոփոխում են իրենց կիրառած տեխնոլոգիաները, և միննույն ժամանակ դրանք փոփոխվում են դրանցով: Ադամը բացատրեց. «Իրերը կուտակվում են, կայունացնում և աջակցում են մարդուն կյանքում: Յուրաքանչյուր նոր բան յուրովի մեզ ներգրավում է աշխարհը լինելու և ճանաչելու նոր մեթոդների և ձևերի մեջ» : Տարբեր մշակույթներ ձևավորում են հաղորդակցության հատուկ ձևեր՝ հիմնված առկա միջոցների վրա, ուստի տարբեր ժողովուրդներ ունեն իրենց պատկերացումները աշխարհը ճանաչելու ձևերի և միջանձնային հարաբերությունների մասին : Կարևոր է պատրաստել այնպիսի մանկավարժներ, ովքեր ունեն կենսափորձ, մշակութային հմտություններ և առաջադեմ գիտելիքներ, որոնք անհրաժեշտ են նմանատիպ մշակութային էթնիկ խմբերի աշակերտների, երեխաների և ընտանիքների հետ աշխատելու համար: Վերապատրաստման նպատակն այս դեպքում իրենց ինքնության և ազգային մանկավարժական տեխնիկայի պահպանումն է: Տնտեսական համագործակցության

և զարգացման միջազգային կազմակերպություն ուշադրություն հրավիրեց կրթական ծրագրերի վրա, որոնք կիրառվում են սոցիալական և էթնիկ խմբերում աշխատելիս:

Տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների արագ ներթափանցումը մարդու կյանքում և տեղեկատվական հոսքերի գերձանրաբեռնվածությունը ժամանակակից կրթությունից պահանջում է նոր տեխնոլոգիաներ ընդունել, փոխել ուսուցման ձևերը, կրթական տեղեկատվության ներկայացման ձևերը և ներդնել նոր ուսումնական տեխնոլոգիաներ, որոնք արդյունավետ կլինեն այսօրվա պայմաններում: Ժամանակակից աշխարհի տեղեկատվական հարստությունը պահանջում է ուսումնական նյութի հատուկ պատրաստում և որոշակի ադապտացիա՝ նախքան այն աշակերտներին ներկայացնելը, որպեսզի աշակերտներին տրամադրվի հիմնական կամ անհրաժեշտ տեղեկատվություն տեսողական հասկանալի ձևով, որը կլինի հասկանալի, հեշտ հասանելի և դյուրամարս: Կրթական տեղեկատվության վիզուալիզացիայի օգտագործման նպատակահարմարությունը պայմանավորված է ներկա սերնդի աշակերտների ճանաչողական առանձնահատկությունները հաշվի առնելու անհրաժեշտությամբ, Կրթության մեջ նորարարության հայեցակարգը ներառում է միջոցառումներ, որոնք ուղղված են նոր տեսակի ծրագրերի, տեխնոլոգիաների, կազմակերպչական ձևերի մշակմանը, ստեղծմանը և տարածմանը:

Նորարարության մեկ այլ ըմբռնումը ներառում է նորարարությունների ստեղծման, բաշխման և օգտագործման բարդ գործընթաց՝ նոր առաջացող կարիքները բավարարելու համար, որոնք փոխվում են հասարակության զարգացման ազդեցության տակ: Գոյություն ունի նորարարությունների դասակարգում՝ ըստ նորության աստիճանի (հիմնական, բարելավող, կեղծ նորարարություններ), ըստ փոփոխության բնույթի (նոր ապրանքների արտադրություն և օգտագործում, տեխնոլոգիական նորարարություններ, սոցիալական նորարարություններ, համալիր, որը ներկայացնում է միասնությունը: մի քանի տեսակի փոփոխություններ), ըստ առաջացման աղբյուրի, ըստ մասշտաբի (բարդ, պարզ): Նորարարություն իրականացնելիս բնական է դիմակայել փոփոխություններին՝ որպես ամենատարածվածներից մեկը: Նորարարական մոտեցում է աշակերտակենտրոն ուսուցման կազմակերպումը, որտեղ ներդրվում է չափահասի և երեխայի

հավասարակշռված փոխգործակցության մոդելը: Այս մոտեցումը ներառում է աշակերտի սուբյեկտիվ փորձի բացահայտում. դրա վրա հիմնվելը գիտական գիտելիքներին ծանոթանալու, դիդակտիկ նյութի մշակման, ուսումնական նյութի տեսակի, տեսակի և ձևի ընտրության ժամանակ՝ հաշվի առնելով աշակերտի սուբյեկտիվ փորձի բովանդակությունը. ուսուցման հատուկ մեթոդների կիրառում, որոնք ապահովում են աշակերտի ակտիվության, ինքնուրույնության, պատասխանատվության դրսևորումը ուսումնական նյութի յուրացման գործընթացում:

Այս դեպքում սուբյեկտիվ փորձը հասկացվում է որպես երեխայի իրական կյանքում ձևավորված գաղափարներ, աշխատելու ձևեր, անձնական նախասիրություններ, կյանքի իմաստներ, որոնք ձեռք են բերել դեռևս դպրոցից առաջ՝ ընտանիքի, սոցիալ-մշակութային միջավայրի հատուկ պայմաններում: ուսուցման ընթացքում հարստացած մարդկանց, իրերի աշխարհի ընկալման և ըմբռնման գործընթաց: Յակիմանսկայա Ի.Ս. Նման ուսումնական հաստատության ստեղծման խնդիրը նկարագրված է համակարգված մոտեցման տեսանկյունից, որտեղ աշակերտը դիտվում է որպես անհատ և ոչ միայն վերապատրաստվում, այլև ուսումնասիրվում է որպես մարդ իր տարիքային զարգացման դինամիկայում: Հատուկ կազմակերպված ուսումնական միջավայրը աշակերտին առաջարկում է ինքնազարգացման գործառույթներ: Այս առաջադրանքի իրականացման գործիքներն են յուրաքանչյուր աշակերտի համար անհատական զարգացման ծրագրի կառուցումը և ուսումնական տարբեր իրավիճակների ձևավորումը.

Վլասովա Օ.Գ. դիտարկում է հոգեբանության զարգացման արդյունքների անհամապատասխանությունը, մի կողմից, և մանկավարժական պրակտիկայի, մյուս կողմից, որպես փոփոխական կրթության մանկակենտրոն մոդելի վերածննդի հիմնական խոչընդոտ: Առանձնահատուկ հակասությունները ներառում են հակասություններ ավանդական մանկավարժական արժեքների և այսօրվա իրողություններով պայմանավորված արժեքների միջև: Այսպիսով, մրցունակ անհատականության զարգացման պահանջը հակասում է ավանդական կոլեկտիվիստական բարոյականության արժեքներին: Հստակ հակասություն կա նաև հայտարարված սուբյեկտիվ մոտեցման և ավանդական կրթական պրակտիկայի

մանկավարժական ազդեցության առարկա-օբյեկտ մեթոդների գերակշռության միջև: Նորարարություններ են իրականացվում նաև աշակերտների գիտելիքների որակի վերահսկման ոլորտում, քանի որ սովորողների գիտելիքների ստուգման և գնահատման ավանդական համակարգը չի համապատասխանում ժամանակի պահանջներին: Արտասահմանյան թեստային տեխնոլոգիաների օգտագործումը առանց դրանց իրավասու հարմարեցման իրականության պայմաններում նոր խնդիրներ առաջացրեց, քանի որ ներքին մանկավարժական տեսության մեջ չկան կրթության որակի հստակ չափանիշներ, ինչպես նաև տվյալների զանգվածների վիճակագրական մշակման պրակտիկա:

Նորարարություններ են իրականացվում նաև աշակերտների գիտելիքների որակի վերահսկման ոլորտում, քանի որ սովորողների գիտելիքների ստուգման և գնահատման ավանդական համակարգը չի համապատասխանում ժամանակի պահանջներին: Ինչ վերաբերում է մոտիվացիայի գործընթացին և աշակերտներին կրթական գործընթացում ընկղմելու գործընթացին, ապա պետք է ուշադրություն դարձնել այնպիսի տեխնոլոգիական միտումին, ինչպիսին է գեյմիֆիկացիան, որը ներառում է խաղային պրակտիկաների և մեխանիզմների օգտագործումը ոչ խաղային համատեքստում, այդ թվում՝ կրթության մեջ: SՏՏ-ներն ունեն նորարարության զարգացումն արագացնելու, սովորողների գիտելիքները հարստացնելու ու խորացնելու, հմտությունները զարգացնելու, ինչպես նաև նրանց մոտիվացիան բարձրացնելու և ուսման մեջ արդյունավետ ներգրավելու ներուժ: Դրանք բարելավում և կատարելագործում են ուսումնական գործընթացը և օգնում դպրոցներին վերափոխել: Էլեկտրոնային ուսուցումը կրթական գործընթացի կազմակերպումն է ժամանակակից տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների կիրառմամբ: Էլեկտրոնային ուսուցումը կարող է շոշափելիորեն ավելացնել սովորողների գիտելիքները, որի միջոցով մասնակիցները գործնական փորձ ու գիտելիք են ստանում համացանցից Այդ ամենին զուգընթաց կրթական գործընթացի արդյունավետության բարձրացման համար ուսուցման մեթոդների արդիականացման անհրաժեշտությունը ունի առաջնային կարևորություն: ⁴Ըստ իմ

⁴ Городилова, Н.А. Личностно - ориентированное обучение с использованием интернет - ресурсов на уроках химии / Н.А. Городилова // Первое сентября, Химия. - 2005 - № 15. - С. 44 - 47.

տեսանկյան, նման մեթոդներից է հանդիսանում որպես մաթեմատիկայի ուսուցման, պատրաստվածության և հսկողության միջոց պարապմունքներին տեղեկատվական համակարգչային միջոցների կիրառությունը: Համակարգչային տեխնոլոգիաները հնարավոր է կիրառել նոր նյութի բացատրման, տարբեր խնդիրների լուծումները պրոյեկտորով արտապատկերման, տնային առաջադրանքի պատրաստման, ինչպես նաև ունակությունների, հմտությունների և գիտելիքների մշակման դեպքում: Կարելի է խոսել նաև նրա մասին, որ հնարավոր է կիրառել համակարգիչը նաև հեռահար ռեժիմում, օրինակ՝ սովորողների հետազոտական և նախագծային գործունեության դեպքում: Համակարգչային ռեսուրսները կարող են կիրառվել նաև որպես ուսումնական նյութի աղբյուր. էլեկտրոնային դասագրքեր, խնդիրներ, թեստեր, ընդ որում այս կատեգորիայում կարելի է ներառել նաև համացանցային ռեսուրսները և էլեկտրոնային գրադարանները: Ժամանակակից աշխարհում բարդ է պատկերացնել մեր կյանքը առանց տեխնիկայի: Համակարգիչները բավական դյուրինացնում են աշխատանքը: Ուսուցչի աշխատանքը անմիջական կապված է համակարգչի հետ: Համացանցում շատ նյութեր կան մաթեմատիկայի վերաբերյալ, որոնց օգնությամբ նյութը կարելի է ներկայացնել ավելի հետաքրքիր ու հաճելի աշակերտների համար: Տեքստային խմբագիրների օգնությամբ կազմվում են ստուգողական և ինքնուրույն աշխատանքներ, աշխատանքային պլաններ և պարապմունքի մշակումներ: Նոր նյութի բացատրության ժամանակ հնարավոր է այն ներկայացնել PowerPoint ծրագրի միջավայրում ստեղծված միջոցներով, վերջինս հնարավորություն է տալիս սովորողներին դիտարկելի ձևով ներկայացնել նյութը:

Նյութի դիտարկելի ներկայացումը բարձրացնում է դրա յուրացումը: Դա հնարավորություն է ընձեռում դյուրինացնել մտապահումը, ակտիվացնում է սովորողների ընկալումը, նպաստում ուշադրության բարձրացմանը, նվազեցնում հոգնածությունը: Դիդակտիկ ճիշտ մոտեցման դեպքում համակարգիչը ակտիվացնում է սովորողների ուշադրությունը, զարգացնում իմացական գործընթացները, մտածողությունը: Անչափ հետաքրքիր է մաթեմատիկայի դասերին S2S-ների միջոցով տարբեր գործիքների կիրառումը, օրինակ՝ ծրագրերի միջոցով գրաֆիկների կառուցումը և ձևափոխությունները, դիագրամները, տարածական մոդելները, և այդ ամենը համակարգիչի միջոցով է ստեղծվում, ձևավորվում և

ցուցադրվում: Կարևոր է նաև երեխաների ներգրավածությունը այս ամենին, հանձնարարելով նրանց նույնպես 7 ստանալ այդ ամենը ինքնուրույն աշխատանքների միջոցով, որը ոգևորիչ խթան է իրենց հարազատ թվային աշխարհի համադրությունը, դպրոցական առարկայի՝ մաթեմատիկայի հետ: Այդ ամենը կարելի է գտնել ընդամենը Համացանցում ցանկացած բրաուզերում (որոնման համակարգում) փնտրելով ցանկացած լեզվով գրաֆիկների կառուցում բառակապակցությունը առկա են բազմաթիվ կայքեր ու ծրագրեր, որոնցով կարելի է կառուցել ոչ միայն գրաֆիկներ, այլև լուծել հավասարումներ, անհավասարումներ և այլն: Դրանց օգնությամբ աշակերտների աչքին ավելի հաճելի ու գեղեցիկ են դառնում երբեմն նրանց անհետաքրքիր թվացող ֆունկցիաները, կամ բարդ լուծելի հավասարումները: Այսպիսով կարող ենք ասել՝ ՏՀՏ-ի հնարավորությունները բազմազան են և հետաքրքիր: Միայն թե անհրաժեշտ է տիրապետել և կիրառել դրանք:

ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՆԵՐԻ ԴԵՐԸ ԴԱՍԱԳՈՐԾՆԹԱՑՈՒՄ

Որքան էլ ուսուցումը լինի աշակերտակենտրոն, կրթական գործընթացի արդյունավետությունը մեծապես կախված է ուսուցչից, նրա մասնագիտական պատրաստվածությունից: Ուսուցչի և աշակերտի սերտ համագործակցության հատման կետը դառնում է հենց տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառումը: Ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները ուսուցման գործընթացում ունեն իրենց կարևոր նշանակությունը, որոնք ուղղված են կրթության որակի բարձրացմանը: Ուսուցման մեթոդների ընտրությունը փոխվում է ժամանակին համընթաց, և ՏՀՏ-ների ներդրմամբ պայմանավորված՝ անհրաժեշտություն է առաջանում վերանայելու ուսուցման բոլոր բաղադրիչները:⁵ Ուսուցման գործընթացում ՏՀՏ-ի ներդրումը հանգեցնում է էական փոփոխության՝ ավանդական մեթոդները փոխարինելով ժամանակակից մեթոդների, հնարների, համադրելով ավանդական ու ժամանակակից մեթոդները և այլն: Անդրադառնալով

5. Добряева, М.В. Роль информационных технологий в повышении качества знаний учащихся / М.В. Добряева // Материалы научно-практической конференции «Информационные технологии в образовании». - Саранск: МРИО, 2004. - С. 71-75.

աշխարհագրության դասավանդման արդյունավետության բարձրացման հիմնախնդրին՝ նշենք, որ առկա են ՏՀՏ-ների օգտագործման բազմաթիվ հնարավորություններ, որոնք մեծապես նպաստում են սովորողների կողմից աշխարհագրական լայնածավալ տեղեկատվության դյուրին յուրացմանը: Ուստի հաշվի առնելով տվյալ առարկայի դիդակտիկական նպատակներն ու յուրահասկությունները՝ նաև մեր դիտարկումների հիման վրա առանձնացրել ենք համակարգչային ծրագրերի հետևյալ տեսակները՝ վարժանքային, ցուցադրական, ուսուցողական, տեղեկատվական, մոդելավորման և մուլտիմեդիա ծրագրեր: ՏՀՏ բաղադրատարրերը, ըստ դիդակտիկական ուղղվածության, առանձնացրել ենք հետևյալ խմբերում՝

1. նյութեր, որոնք նախատեսված են ուսումնական նյութի նախնական ծանոթության, արդյունավետ ընկալման համար (համակարգչային տեքստեր, լուսանկարներ, տեսասկավառակներ),
2. էլեկտրոնային դասագրքեր, կիրառական ծրագրերի և թեստերի փաթեթներ, որոնց դիդակտիկական հիմնական գործառույթներն են սովորողների գիտելիքների ամրապնդումն ու ստուգումը,
3. վիրտուալ լաբորատորիաներ և համակարգչային լսարաններ, որոնցում իրականանում են ուսումնասիրվող գործընթացները, այդ միջոցների դիդակտիկական հիմնական նշանակությունը սովորողների մասնագիտական կարողությունների և հմտությունների զարգացումն է,
4. մասնագիտական գործունեության ավտոմատացված համակարգեր և կիրառական այն ծրագրերը, որոնք ուսանողների կողմից կարող են օգտագործվել ուսումնասիրվող թեմայի վերաբերյալ տարբեր աշխատանքներում, այն իրականացվում է որպես ազատ հետազոտություն:

ՏՀՏ բաղադրատարրերի վերը դասակարգված խմբերի գործառույթային նշանակությունը համապատասխանում է սովորողների իմացական գործունեության կազմակերպման փուլերի հիմնավորված հաջորդականությանը՝ ընկալում, գիտելիքների իմաստավորված յուրացում և ամրապնդում, անձնական փորձի ձևավորում (կարողություններ, մասնագիտական հմտություններ), հետազոտական ու որոնողական գործունեություն: Էլեկտրոնային ուսուցման կարևոր

հիմնախնդիրներից է դասավանդողի կողմից յուրաքանչյուր սովորողին ուսումնական գործունեության ընթացքում անհատական աջակցության կազմակերպումը: Դասավանդողի անձնային որակները բացառիկ նշանակություն ունեն ուսումնադաստիարակչական գործընթացում: Էլեկտրոնային ուսուցմամբ գործնականում իրականանում է անհատական մոտեցում, որն առավելություն է դիտվում ուսուցման ավանդական ձևերի համեմատությամբ: Դա ուսումնական նյութի անհատական ընկալման, ընտրության հնարավորությունն է, նրա յուրացման ժամանակահատվածի անհատական բաշխումը, նյութի յուրացման արագության կարգավորումը՝ ըստ սովորողի ընդունակությունների ու հնարավորությունների: Իսկ ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները ավելի հեշտ են տրվում, երբ այն ուսումնասիրողը ունի բավարար գիտելիքներ: Որպեսզի աշակերտները լավ տիրապետեն առարկան, անհրաժեշտ է շատ լրջորեն վերաբերել յուրաքանչյուր թեմայի ուսուցմանը, աշակերտների գիտելիքների համակարգմանը, ամրապնդմանը, ընդհանրացմանը և գնահատմանը: Այսօր աշակերտներից շատերի մոտ մարել է հետաքրքրությունը ուսման նկատմամբ, նրանցից շատերի համար դպրոց գալն ու դաս սովորելը դարձել է անհետաքրքիր: ⁶Մի՞ թե ժամանակակից սերնդին չի հետաքրքրում նորը, գիտելիքի ձեռքբերումը, այսօրվա գիտատեխնիկական առաջընթացը: Իհարկե, դա այդպես չէ: Հետևելով նրանց՝ նկատում ենք, որ նրանցից շատերը մեծ հետաքրքրությամբ են ուսումնասիրում բջջային հեռախոսների նոր հնարավորություններն ու շատ արագ էլ յուրացնում այն:

Եթե տաս կամ տասնհինգ տարի առաջ մեծ ձեռքբերում էր համարվում այն, որ աշակերտը կարողանում է օգտվել համակարգչից և համացանցում որոնել անհրաժեշտ ինֆորմացիան, այսօր զարմացնում են այն աշակերտները, ովքեր չեն տիրապետում համակարգչային տարրական գրագիտության: Այդ դեպքում, իհարկե, մեծ անելիք ունի յուրաքանչյուր ուսուցիչ: Նախ ուսուցիչն ինքը պետք է տիրապետի համակարգչային ծրագրերին, ինչպես նաև իմանա վեբ-կայքերից օգտվելու պարզագույն կանոնները: Նրա խնդիրն է կարողանալ աշակերտներին ներգրավել տեխնոլոգիաների միջոցով տեղեկատվությունն ինքնուրույն որոնելու, վերլուծելու,

⁶ Городилова, Н.А. Личностно - ориентированное обучение с использованием интернет - ресурсов на уроках химии / Н.А. Городилова // Первое сентября, Химия. - 2005 - № 15. - С. 44 - 47.

համակարգելու, որը կօգնի աշակերտի մոտ զարգացնել ինքնուրույն, ստեղծագործական, վերլուծական մտածողությունը: Ուսուցչի դերն այստեղ ուղղորդելն է, ճիշտ ճանապարհ ցույց տալը և աշակերտներին կողմնորոշել ինֆորմացիայի գլխապտույտ հոսքում: Աշակերտները կարող են նաև ինքնուրույն ստեղծել օրվա դասի թեմային վերաբերող ցուցադրական նյութեր: Դա կօգնի նրանց ավելի լավ յուրացնել տվյալ թեման, համակարգել ստացած գիտելիքները, ինչպես նաև կզարգացնի ստեղծագործական միտքը: Աշակերտներին ներգրավելով նման աշխատանքներում՝ ուսուցիչը կկարողանա հետաքրքրություն առաջացնել ուսման նկատմամբ: Միշտ էլ աշխատանքը համակարգչի հետ շատ հետաքրքիր է: Տեղեկատվական տեխնոլոգիաները մեծ դեր կարող են կատարել դասապրոցեսում: Նորագույն տեխնոլոգիաների կիրառումը դասագործընթացում կրկնակի, եռակի աշխատանք է ուսուցչի համար: Ուսուցիչը պետք է նախօրոք SՀS գործիքներով պատրաստի պաշարներ / դաս, թեստեր, վարժություններ, խաղեր և այլն/, որոնք աշխատատար և ժամանակատար են, որին շատ ուսուցիչներ չեն տիրապետում: Ուսուցչից մեծ ջանք է պահանջվում դասապրոցեսի մեջ ներգրավել ամբողջ դասարանը, զարգացնել առարկայի նկատմամբ ակտիվությունն ու հետաքրքրությունը , դասը դարձնել ավելի արդյունավետ: Ներգրավվածության և առարկայի նկատմամբ հետաքրքրության բարձրացման գործում դասավանդման ժամանակ SՀS-ի կիրառումը: Քանի որ համակարգչային տեխնիկայի միջոցով պատրաստված դասերը սովորական դասերից ավելի տպավորիչ են, ուստի սովորողներն ավելի մեծ հետաքրքրությամբ են յուրացնում ուսումնական նյութը:

SՀS գործիքներով ուսուցումը կազմակերպելու համար անհրաժեշտ են հետևյալ պայմանները.

✓ դասավանդողի և սովորողի համար՝ համակարգիչների և ցանցի առկայություն,

✓ դասավանդողի համար՝ դասընթաց մշակելու կարողություն, վարելու հմտություն,

✓ սովորողի համար՝ համակարգչից օգտվելու կարողություն: Մասնագիտական գիտելիքների, ուսուցման մեթոդների կատարելագործման ու

զարգացման հետ համատեղ այսօր ուսուցչի համար բացվել են ինքնակրթման այլ ասպեկտներ:

Կյանքն անցնում է, գիտությունն արագ տեմպերով զարգանում է, ՏՀՏ-ները նույնպես, ուստի պետք է օգտագործել դրանց առավելությունները դասապրոցեսում, ներմուծելով ժամանակակից դասավանդման մեթոդներ ու հնարներ: Այսօր համակարգիչներ օգտագործելու ունակությունը կարող է նույնքան կարևոր լինել, որքան կարդալու, գրելու, ձայնագրելու, մեքենա վարելու կամ հեռախոսից օգտվելու ունակությունը: ՏՀՏ-ները ուսուցչի համար անփոխարինելի են որպես գիտելիքների աղբյուր և գործիք, որոնցով կարելի է կառուցել դասը: Դպրոցում ՏՀՏ-ների կիրառման շրջանակները լայն են: Դրանք կիրառվում են համադպրոցական, ինքնուրույն աշխատանքներ, թիմային աշխատանքներ, մրցույթներ կազմակերպելու համար, ստեղծագործական նախագծերի մշակման և ներկայացման, ցուցադրումների համար: ՏՀՏ-ները կիրառվում են նաև գնահատման թեստային աշխատանքների կատարման նպատակով:

ՏՀՏ-ի կիրառումը դասապրոցեսում՝

- Ուժեղացնում է աշակերտների մոտիվացիան
- Հնարավորություն է տալիս օգտագործել թարմ ինֆորմացիա
- Իրականացնել երկխոսություն ինֆորմացիայի աղբյուրի հետ
- Խնայել ժամանակը
- Հնարավորություն է տալիս լսարանային կամ անհատական պարապմունքները դարձնել ավելի հետաքրքիր
- Ուսուցչին տալիս է մեծ պաշարների շտեմարան

Դասապրոցեսում ՏՀՏ-ներն ակտիվորեն օգտագործելու համար ուսուցիչը պետք է հմտորեն տիրապետի դրանց:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Կատարված հետազոտությունների և դիտարկումների արդյունքների ամփոփմամբ հանգել ենք մի քանի եզրակացությունների.

- Կրթական նոր տեխնոլոգիաները դրական են ազդում կրթության և դաստիարակության գործընթացի վրա, առաջին հերթին այն պատճառով, որ փոխում են գիտելիքների փոխանցման սխեման և ուսուցման մեթոդները: Միևնույն ժամանակ, տեղեկատվական հասարակության ձևավորման պայմաններում կրթական համակարգ նման տեխնոլոգիաների ներդրումը հիմնված է համակարգիչների և հեռահաղորդակցության, հատուկ սարքավորումների, ծրագրային ապահովման և սարքավորումների, տեղեկատվության մշակման համակարգերի և այլնի օգտագործման վրա:
- Այսօր դպրոց են գալիս երեխաներ, որոնց հոգեբանական բնութագրերը ձևավորվել են նոր տեղեկատվական միջավայրում, որը ստեղծվել է բջջային տեխնոլոգիաների և ինտերնետի զանգվածային տարածման արդյունքում, որոնք հասանելի են դարձել գրեթե յուրաքանչյուր երեխայի: Առանց այս փոփոխությունները հաշվի առնելու անհնար է կազմակերպել աշակերտների արդյունավետ ուսուցում:
- Ներկայումս ուսուցիչներն ավելի ու ավելի են օգտագործում տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաները դասարանում: Ակնհայտ է, որ դրանք թույլ են տալիս ուսուցչին խնայել ժամանակ դասարանում, ավելի պարզ, գունեղ և հետաքրքիր ներկայացնել ուսումնասիրվող նյութը, ինտերակտիվ գրատախտակի հետ աշխատանքը շատ ավելի հարմարավետ է, քան կավիճի հետ, և ավելի հարմար է դիագրամներ ցուցադրելը:
- ՏՀՏ-ի արդյունավետ օգտագործման համար անհրաժեշտ պայմաններն են ուսուցչի և աշակերտների համակարգչային հմտությունները, ՏՀՏ գործիքների բավարար մեթոդաբանական բազան, դասերին ՏՀՏ-ի մեթոդական գրագետ կիրառումը, ՏՀՏ-ի հետ աշխատելու մի շարք մեթոդներ, դրանք փոխարինելով ավանդական ձևերով:

ՕԳՏԱԳՈՐԾԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Ջ. Գյուլամիրյան, Մայրենիի տարրական ուսուցման մեթոդիկա, Ջանգալ հրատարակչություն, Երևան 2015:
2. Ս. Վարդումյան, Ա. Հովհաննիսյան, Գ. Վարելլա, Ժամանակակից մանկավարժական մոտեցումներ. Մասնագիտական կրթություն և մասնագիտական զարգացում: Ձեռնարկ մանկավարժների և կրթության կազմակերպիչների համար, Երևան: Նոյյան Տապան, 2005:
3. Глазков, В.В. Компьютерное моделирование в обучении / В.В. Глазков, С.В. Грызлов // Материалы научно-практической конференции «Информационные технологии в образовании». - Саранск: МРИО, 2004. - С. 59-63.
4. Городилова, Н.А. Личностно - ориентированное обучение с использованием интернет - ресурсов на уроках химии / Н.А. Городилова // Первое сентября, Химия. - 2005 - № 15. - С. 44 - 47.
5. Добряева, М.В. Роль информационных технологий в повышении качества знаний учащихся / М.В. Добряева // Материалы научно-практической конференции «Информационные технологии в образовании». - Саранск: МРИО, 2004. - С. 71-75.
6. Дорофеев, М.В. Новые направления информатизации школьного химического образования / М.В. Дорофеев // газ. «Первое сентября», Химия. - 2005. - №15. С. 6 - 21.